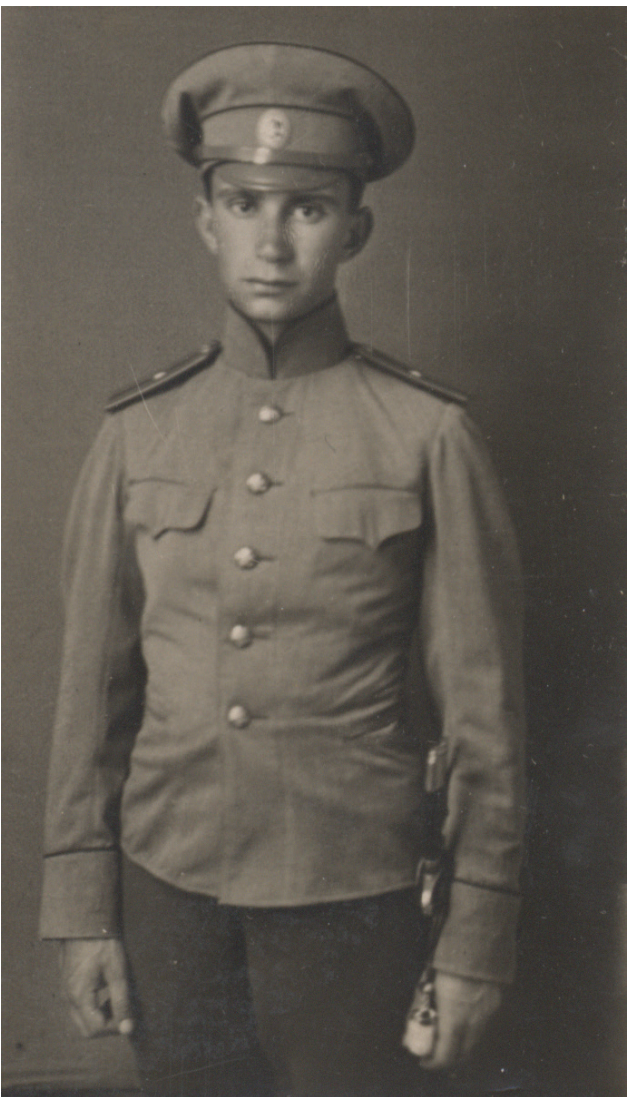

კირილე ზდანევიჩი 1892-1969
KIRILL ZDANEVICH 1892-1969

ცხოვრება და შემოქმედება
L I F E A N D A R T

იდეის ავტორი ნანა შერვაშიძე

პროექტში მონაწილეობდნენ

საქართველოს ეროვნული მუზეუმი

გენერალური დირექტორი დავით ლორთქიფანიძე
მოადგილე სამეცნიერო დარგში მიხეილ წერეთელი
მოადგილე, აღმასრულებელი დირექტორი ირაკლი ღვალაძე

სახელმწიფო რუსული მუზეუმი, პეტერბურგი

დირექტორი ვლადიმერ გუსევი
მოადგილე სამეცნიერო დარგში ევგენია პეტროვა
სახელმწიფო ტრეტიაკოვის გალერეა, მოსკოვი
გენერალური დირექტორი ზელფირა ტრეგულოვა
რუსეთის ლიტერატურისა და ხელოვნების სახელმწიფო არქივი, მოსკოვი
დირექტორი ტატიანა გორიაევა
ჟორჟ პომპიდუს სახელობის თანამედროვე ხელოვნების ეროვნული მუზეუმი, პარიზი

პრეზიდენტი სერჟ ლასვინი

ხელოვნების სასახლე

დირექტორი გიორგი კალანდია
საქართველოს ეროვნული არქივი
გენერალური დირექტორი თეონა იაშვილი
საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა

დირექტორი გიორგი კეკელიძე
იოსებ გრიშაშვილის ბიბლიოთეკა-მუზეუმი

დირექტორი ნოდარ გრიგორაშვილი

გიორგი ლეონიძის სახელობის ქართული ლიტერატურის მუზეუმი

დირექტორი ლაშა ბაქრაძე

ტიციან ტაბიძის სახლ-მუზეუმი და ნინო ასათიანი

ბაია გალერეა და ბაია ნიქორიძე

აჭარის ხელოვნების მუზეუმი

დირექტორი თამარ ორაგველიძე

შოთა რუსთაველის სახელობის აკადემიური თეატრი

დირექტორი გია თევზაძე

კოტე მარჯანიშვილის სახელობის სახელმწიფო დრამატული თეატრი

დირექტორი ეკა მაზმიშვილი

მადლობა ნდობისა და თანამშრომლობისთვის ქართველსა და უცხოელ

კოლექციონერებს

- © ყარამან ქუთათელაძე
- © ფრანსუა მერე
- © პეტრე ნავაშინი
- © გივი ფარასტაშვილი
- © მერაბ ნიჟარაძე
- © გია ჯობთაბერიძე
- © ივეტა და თამაზ მანაშეროვეტი
- © ოლეგ ლოგინოვი
- © ვალერი დუდაკოვი და მარინა კაშურო
- © გალინა სლეპიანოვა
- © თამარ გაგოშიძე
- © ნინო რეხვიაშვილი
- © რატი რეხვიაშვილი
- © მერი შადური
- © არჩილ დარჩია

ავტორები

ირინა ძუცოვა. პარიზი
რეჟის გეირო. კლერმონ ფერანი
ანდრეი სარაბიანოვი. მოსკოვი
ნანა ყიფიანი
ქეთევან კინწურაშვილი
თამარ ბელაშვილი
ნანა შერვაშიძე
ნონა ხარატიშვილი
ნანა გოგელია
ყარამან ქუთათელაძე
კომენტარების ავტორები
რეჟის გეირო
ნანა შერვაშიძე
ბიბლიოგრაფიული მონაცემების
ავტორი: ნინო ქოროღლიშვილი

საგამომცემლო ჯგუფი

ნონა ხარატიშვილი
ნანა გოგელია
მთარგმნელები
ციცო ხოცუაშვილი - ინგლისური ტექსტი
მარიამ კვესელავა - ფრანგული ტექსტი
ნანა შერვაშიძე, ნინო ნადარაია, რუსუდან ძაგანია - რუსული ტექსტი
რედაქტორები
ნინო ნადარაია - ქართული ტექსტი
ალექსანდრე სვატიკოვი - რუსული ტექსტი
ფოტოგრაფები
გია ჩხატარაშვილი
ზაზა მახარაძე
ზაზა სანიკიძე
შალვა ლეჟავა
საბა ციკოლია
დიზაინერები
ირაკლი ხუციშვილი
ირაკლი დევდარიანი
ყდის დიზაინი
ნანა ჩაჩუა

მადლობა

იულია სოლონოვიჩის, ვერა კესენინის, ირინა არსკაიას (რუსული მუზეუმი);
ალექსანდრა სტრუკოვას, ევგენია ილიუხინას, ოქსანა ვასილიევას, მარინა
ივანოვას, ნატალია სემიონოვას (ტრეტიაკოვის გალერეა); ქსენია იაკოვლე-
ვას, ნატალია რიაზნიკოვას (რუსეთის ლიტერატურისა და ხელოვნების
არქივი); ნინო კოკოლიას, მარიამ ინანიაშვილს, მაია მგელაძეს, ნინო ხუნ-
დაძეს, ირინა კომორიძეს, მარინა დგებუაძეს, ნანა ბურჭულაძეს, მერი მა-
ცაბერიძეს, ჟანა სარუხანოვას, დარეჯან კორძაიას, სოფო ებრალიძეს (სა-
ქართველოს ეროვნული მუზეუმი); ნანა კიკნაძეს, ნანა კობალაძეს, მარიამ
ყიფიანს (გიორგი ლეონიძის სახელობის ქართული ლიტერატურის მუზეუ-
მი), რატი ჩიბურდანიძეს (აჭარის ხელოვნების მუზეუმი); ბელა ჭუმბურიძეს,
მარიამ მერაბიშვილს (რუსთაველის თეატრი); რუსუდან შოშიტაიშვილს
(მარჯანიშვილის თეატრი); მაია ჭიჭილეიშვილს, ინა პულიკოვას, სოფიო მე-
რაბიშვილს, იაკო რუსაძეს, ნინო ჯიბრაშვილს, მაია ჭითავას, თათული ღვი-
ნიაშვილს; მაია ციციშვილს, ნინო ჭოლოშვილს, სანდრო ლომინაძეს, გოგა
დარსმელიძეს

განსაკუთრებული მადლობა

პოლონეთის საელჩოს საქართველოში და ბატონ ლეხ კონზაკს; ალდა ენ-
გოიანს, ნატალია პარმს, ერასტ კუზნეცოვს, ელენე თოთიბაძეს, ჯაბა მუ-
ჯირს, სალომე თარხნიშვილს

საქართველოს განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტრო

Ministry of Education, Science, Culture and Sport of Georgia

თბილისის მერია

Tbilisi City Hall

საქართველოს ეროვნული მუზეუმი

National Museum of Georgia

ISBN 978-9941-9586-7-0

© Nana Servashidze, Mikheil Tsereteli, 2018

Project idea Nana Shervashidze

Project participants

Georgian National Museum

Director General David Lordkipanidze
Deputy Director for Science Mikheil Tsereteli
Deputy Director Irakli Ghvaladze

Russian National Museum, St. Petersburg

Director Vladimir Gusev
Deputy Director for Academic Research Yevgenia Petrova

State Tretyakov Gallery, Moscow

General director Zelfhira Tregulova
The Russian State Archive of Literature and Arts, Moscow
Director Tatyana Goryayeva

Centre national d'art et de culture Georges-Pompidou, Paris

President Serges Lasvignes

The Art Palace

Director Giorgi Kalandia

National Archive of Georgia

General director Teona Iashvili

National Parliamentary Library of Georgia

Director Giorgi Kekelidze

Ioseb Grishashvili Library-Museum

Director Nodar Grigorashvili

Giorgi Leonidze State Museum of Literature

Director Lasha Bakradze

Titsian Tabidze House-Museum and Mrs. Nino Asatiani

Baia Gallery and Mrs. Baia Tsikoridze

Ajara State Museum of Arts

Director Tamaz Oragvelidze

Shota Rustaveli State Academic Drama Theatre

Director Gia Tevzadze

Kote Marjanishvili State Academic Drama Theatre

Director Eka Mazmishvili

Special thanks for trust and cooperation for the Georgian and foreign collectors

- © Karaman Kutateladze
- © Francois Mairé
- © Pyotr Navashin
- © Givi Parastashvili
- © Merab Nijaradze
- © Gia Jokhtaberidze
- © Iveta and Tamaz Manasherov
- © Oleg Loginov
- © Valery Dudakov and Maryna Kashuro
- © Galina Shlepianov
- © Tamar Gagoshidze
- © Nino Rekhviashvili
- © Rati Rekhviashvili
- © Mery Shaduri
- © Archil Darchia

შემოკლებანი / Abbreviations

სამ - საქართველოს ეროვნული მუზეუმი
GNM - Georgian National Museum
სმ - ხელოვნების მუზეუმი
სმფ - ხელნაწერთა მემუარული ფონდი
MFM - Memoir Fund of Manuscripts

Text authors

Irina Dzutsova. Paris
Andrey Sarabyanov. Moscow
Régis Geyraud. Clermont Ferrand
Nana Kipiani
Ketevan Kintsurshevili
Tamar Belashvili
Nana Shervashidze
Nona Kharatishvili
Nana Gogelia
Karaman Kutateladze

Comments

Régis Geyraud
Nana Shervashidze

Bibliographic data

Nino Koroghlishvili

Publishing group

Nana Gogelia
Nona Kharatishvili

Translation

Tsitso Khotsuashvili - English
Nana Shervashidze, Nino Nadaraia, Rusudan Dzaganian - Russian
Mariam Kveselava - French

Editors

Nino Nadaraia - Georgian
Alexander Svatikov - Russian

Photo

Gia Chkhatarashvili, Zaza Makharadze, Shalva Lejava, Saba Tsikolia

Design

Irakli Khutsishvili
Irakli Devdariani
Cover design - Nana Chachua

Thanks to

Julia Solonovich, Vera Kessenich, Irina Arskaya (Russian Museum); Alexandra Strukova, Yevgenia Iliukhina, Oksana Vasilieva, Marina Ivanova, Natalia Semyonova (Tretyakov Gallery); Ksenia Iakovleva, Natalia Riabchikova (Russian State Archive of literature and arts); Nino Kokolia, Mariam Inaniashvili, Maia Mgeladze, Nino Khundadze, Irina Koshoridze, Marina Dgebuadze, Nana Burchuladze, Mary Matsaberidze, Jana Sarukhanova, Darejan Kordzaia, Sophia Ebralidze (National Museum of Georgia - Shalva Amiranashvili Museum of Fine Arts, Dimitri Shevardnadze National Gallery), Mariam Chkhaidze, Irina Moistsrapishvili, Giorgi Kevlishvili (Art Palace); Nana Kinknadze, Nana Kobaladze, Mariam Kipiani (Museum of Literature); Rati Chiburdanidze (Ajara State Museum); Bela Chumburidze, Mariam Merabishvili (Rustaveli Theatre); Rusudan Shoshitaishvili (Marjanishvili Theatre); Maya Chichileishvili, Inna Pulikova, Sophya Merabishvili, Iako Rusadze, Nino Jibrashvili, Maia Chitava, Tatuli Ghviniasvili, Maya Tsitsishvili, Nino Choghoshvili, Sandro Lominadze, Goga Darsmelidze

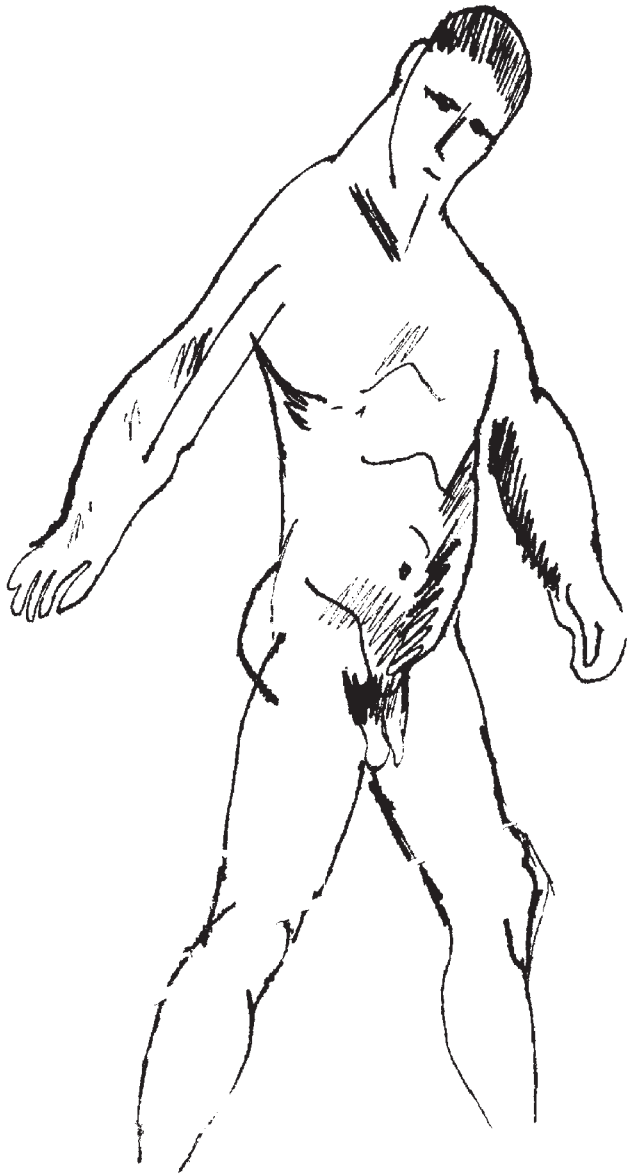
Special thanks to

Embassy of Poland in Georgia and personally Lech Kończak; Alda Engoian, Natalia Parm, Erast Kuznecov, Elene Totibadze, Jaba Mujiri, Salome Tarkhnishvili.

ილუსტრაციებთან, სადაც ადგილმდებარეობა მითითებული არ არის, იგულისხმება თბილისი
Under the illustrations, no caption indicating location, means Tbilisi

გარეკანზე: ტფილისი-ვალე. 1910-იანი წლები. ფრაგმენტი
Cover: Tiflis-Vale. 1910s. Fragment

სატიტულო გვერდზე: კირილე ზდანევიჩი. 1910-იანი წლები. კირილე ზდანევიჩის არქივი. ყარამან ქუთათელაძის კოლექცია
On the title page: Kirill Zdanevich. 1910s. Archive of Kirill Zdanevich. Collection of Karaman Kutateladze

ს ა რ ჩ ე ვ ი CONTENTS

ნანა შერვაშიძე

კირილე ზდანევიჩის ორკესტრული ცხოვრების გზა	6
NANA SHERVASHIDZE	
Kirill Zdanevich Way of Orchestra Life	17

ქეთევან ს. კინცურაშვილი

ძმები. „დიდ თავისუფლებათა საათი“	28
KETEVAN S KINTSURASHVILI	
Brothers. “Hour of Great Liberties”	35

ანდრეი სარაბიანოვი

კირილე ზდანევიჩი მისეილ ლარიონოვის წრეში. 1912-1914 წლები	42
АНДРЕЙ САРАБЬЯНОВ	
Кирилл Зданевич в кругу Михаила Ларионова. 1912-1914 годы	51

ირინა ძუცოვა

„საკუთარი თავი ვიპოვო“: კირილე ზდანევიჩის ადრეული შემოქმედება	58
ИРИНА ДЗУЦОВА	
«Найти себя»: раннее творчество Кирилла Зданевича	67

ნანა ყიფიანი

უკიდურესობათა კავშირი	76
NANA KIPIANI	
Unity of Extremes	87

რეჟის გაირო

მოკრძალებული შენიშვნები და შენიშვნები კირილე ზდანევიჩის წიგნების ილუსტრაციების შესახებ	102
RÉGIS GAYRAUD	
Simple remarques et modestes réflexions sur les illustrations de livres de Kirill Zdanevitch	111

თეა ტაბატაძე

თეატრი-სტუდია „არგონავტების ნავი“ და კირილე ზდანევიჩის არგონავტიკა	122
TEA TABATADZE	
Studio Theatre “Argonavtebis navi” (“The Argonauts’ Boat”) and the Argonautica of Kirill Zdanevich	129

თამარ ბელაშვილი

კირილე ზდანევიჩის თეატრალურ-დეკორაციული მხატვრობა	136
TAMAR BELASHVILI	
Scenography of Kirill Zdanevich	144

ნონა ხარატიშვილი, ნანა გოგელია

ზდანევიჩების არქივი შალვა ამირანაშვილის სახელობის ხელოვნების მუზეუმში	154
NONA KHARATISHVILI, NANA GOGELIA	
Zdanevich Archive in Shalva Amiranashvili Museum of Fine Arts	155

Дневник Кирилла Зданевича 1910-1915

	157
--	-----

Письма К. Зданевича Ильязду 1921-1933	165
კ. ზდანევიჩის წერილები ილიაზდს 1921-1933	171

КИРИЛЛ ЗДАНЕВИЧ

Я вспоминаю	177
კირილე ზდანევიჩი	
მე მაგონდება	205

ალბომი

Album	250
--------------	-----

კირილე ზდანევიჩის ცხოვრების ქრონიკა

Chronicles of Kirill Zdanevich	294
---------------------------------------	-----

ძირითადი გამოფენები

Major Exhibitions	308
--------------------------	-----

კირილე ზდანევიჩი და წიგნის ილუსტრაცია

Kirill Zdanevich and Book illustration	310
---	-----

კირილე ზდანევიჩის პუბლიკაციები

Publications of Kirill Zdanevich	312
---	-----

ბიბლიოგრაფია

Bibliography	312
---------------------	-----